

Shrnutí

Ústřední problematikou, ke které se tato disertační práce vztahuje, je legitimita násilí v mezinárodním řádu. Vychází z předpokladů, že v diskursu se skrývá obrovská tvořivá moc nad věcmi a zároveň značná část státního násilí v tomto mezinárodním řádu je diskursivně legitimizována odcizením svého objektu coby „teroristy“. Za účelem zpřítomnění neviditelných praktik moci a vědění zvětčujících terorismus v diskursu a na základě těchto východisek uplatňuje na diskurs terorismu mezi státy dosud plně nerozvinutou metodu kritické vědy: foucaultovskou *genealogii*.

Protože se jedná o projekt kritický, hlavním záměrem práce není zformulovat novou teorii teroristy, ale – slovy Michela Foucaulta – činit snadná gesta složitými. Činí tak vymezením se proti dominantním narativům na poli vědění o terorismu, znečitlivělých a zároveň *znečitlivujících* vůči falešnému realismu objektu a mocenským praktikám, jež ho umožňují, a tak reprodukcijících stav společenské narkózy ve vztahu k těmto praktikám vládnutí (*governmentality*). Coby zvláštní druh historie, „historie přítomnosti“, odhaluje genealogie zvětčující praktiky terorismu metodou důkladné historizace diskursu, která umožňuje zapomenutí zvěcněného objektu a v důsledku toho (na základě předpokladu, že mezi mocí a věděním existuje konstitutivní vztah) zachování a rozšíření možností politické rekonfigurace. Narozdíl od standardních historií terorismu proto nehlédá jeho neměnnou podstatu a nezachycuje jeho lineární vývoj od počátku (pojmaného v duchu Nietzscheova *Ursprung*) k současnosti. Naopak tvrdí, že terorismus žádný takový počátek neměl. Ukazuje, že v diskursu států byl nahodilý a podmíněný dobovou mocenskou konstelací (*Weltkonjunktur*), která je konceptualizována s pomocí schmittovského teoretického rámce, a sleduje pozdější kontinuity a diskontinuity tohoto diskursu a vnitřní a vnější podmínky jeho řádu za účelem historizace diskursivních formací současnosti.

V první kapitole (*Concerning Method*) jsou ustaveny teoretické a metodologické předpoklady analýzy a definovány klíčové foucaultovské a schmittovské koncepty jako *diskurs*, *moc*, *genealogie* (inspirována ve Foucaultově pojetí Nietzsche), *nomos* a *globální občanská válka*. Na těchto předpokladech je následně vystavěn podrobný výzkumný plán. Stanovuje rámec zkoumaného diskursu jak z hlediska jeho lokace (mezinárodní fóra Společnosti národů a Organizace spojených národů) a časových sérií (třicátá léta a sedmdesátá léta 20. století a první desetiletí 21. století). Definuje rovněž techniku „čtení“ terorismu, které se zaměřuje na pravidla výlučnosti (*law of rarity*) a základní diskursy (*basic discourses*) Sebe/Cizího jako vnitřní podmínky pro artikulaci vyjádření (*statements*); vazby na jiné diskursy moci; a nakonec na propojení moci a vědění, jehož archeologie zaměřená na objekt, modality vyjadřování, koncepty a diskursivní strategie je následně provedena v každé sérii. Představena je rovněž poststrukturalistická literatura v mezinárodních vztazích, včetně dosavadních pokusů o genealogii jako uplatnění zvláštní metody kritické vědy.

V druhé kapitole (*Overture: Against Ursprung*) je doložena významová mnohoznačnost „terorismu“ v obecném diskursu doby předcházející 30. léta 20. století. Jsou tak zpochybněny standardní historie terorismu a položeny základy argumentu, že když se terorismus výrazně vynořil v 30. letech 20. století v diskursu mezi státy, jednota tohoto konceptu (který v sobě pojímal *veráždu* zvláště chráněných osob a obecný *výbuch*) byla zcela nahodilá. Terorismus býval spojován s nejrůznějšími druhy násilí – politickým i nepolitickým, individuálním i strukturálním.

Dvě následující kapitoly, *Emergence/y (1930s)* a *Division (1970s)* se táží po podmínkách (znovu)vynoření diskursu terorismu mezi státy v 30. a 70. letech 20. století a po vnitřních a vnějších podmínkách tvorby vyjádření v těchto diskursivních sériích. V obou případech bylo vynoření konzervativní reakcí na vnímaný proces hroucení zavedeného řádu a režimu legitimního násilí spojeného se státními zájmy. Diskurs terorismu byl nástrojem disciplinace sjednocujícím (fiktivní) mezinárodní společenství v koalici proti nové a bezprecedentní hrozbě jeho další existenci, která si v odpovědi žádala nasazení výjimečných prostředků. Nicméně protože mocenská konstelace se v obou případech vzhledem k provizornímu obnovení schmittovského nomu během studené války lišila, v druhém zmiňovaném období byly ve výsledku ustaveny dva řády diskursu se dvěma soubory pravidel pro tvorbu vyjádření – řád diskursu prvního světa a řád diskursu (autonomizovaného) třetího světa. Státy druhého světa nezůstávaly bitvě o diskurs, která se rozpoutala v důsledku odporu autonomizovaného třetího světa a která byla organizována póly *nestátního revolučního* a *státního systémového* násilí stranou, přesto ze souboru jejich vyjádření není možno analyticky odvodit svébytný řád. Namísto toho se tato vyjádření řídila pravidly vypůjčenými z obou výše zmíněných řádů, avšak více z řádu prvního světa (navzdory tomu, že *epistémé* podmiňující vyjádření třetího světa byla v zásadě totožné s oficiální propadandou světa druhého). Státy druhého světa se tak zdály vyjadřovat konzervativní preferenci zachování nového provizorního nomu.

Přestože historické kapitoly přinášejí relevantní poznatky samy o sobě (například o zaznamenané legitimizaci násilí státy, které samy zároveň nazývaly teroristickým v řádu diskursu třetího světa v 70. letech), jejich hlavní úloha spočívá v historizaci současného diskursu, který je představen v kapitole poslední, *Enclosure (2000s)*. V konečně zmizelém nomu a jako manifestace globální občanské války dosahuje současný, historicky podmíněný diskurs terorismu svého monumentálního excessu. Podobně jako v diskursu 30. let je v něm přítomna nahodilá jednota objektu, která umožňuje subjektifikaci škály aktérů coby *teroristů* navzdory jejich prostorovému rozptylu a nespojitosti cílů a strategií jejich dosahování – jsou totiž vtěleni do jedné *globální teroristické sítě*, se kterou mohou být neproblematicky spojeni též *zlotřilé státy*, další vydeděnci *civilizovaného lidstva*. Terorismus je opět pojímán jako bezprecedentní hrozba s možnými apokalyptickými důsledky. Dehumanizace a depolitizace teroristy, která byla přítomna v minulých diskursivních sériích, dosahuje extrémě ve vyjádřeních formulovaných at' už v základních diskurzech *řádu / chaosu* a *civilizace / barbarství* odhalených již ve 30. a 70. letech, nebo nových svébytných diskurzech *humánnosti / nehumánnosti* a *dobra / zla*. Depolitizace je navíc dosahováno také pojmem terorismu jako nemoci (tato praktika nalézá své kořeny obecně v paradigmatu suverénního vylučujícího rozumu, konkrétněji v diskursu nemoci zachyceného v diskursivní sérii 70. let); nebo výlučným zaměřením (také s kořeny objevenými v 70. letech) na – nelidské – *prostředky*, k jejichž užití se terorista uchyluje na úkor jakýchkoliv – legitimních či nelegitimních – *cílů*, které může sledovat. Konstrukt teroristů jako tisíců potenciálně všudypřítomných šilenců, conradovských „tikajících časovaných náloží“ je nakonec zároveň utvrzována dominantními praktikami na poli vědění, zvláště těch, které jsou spojeny s konceptem *nového terorismu*.

Takto konstruovaný subjekt teroristy podmiňuje nový *diskurs akce*, kterému dominuje obraz války. Jeho kořeny lze hledat v propojení obecného diskursu terorismu mezi státy v 70. letech a diskursu mezinárodního humanitárního práva (dalšího konzervativního pokusu o zachování existujících mezi legitimního násilí v mezinárodním řádu), ve kterém byl terorismus chápán pouze v úzce vymezeném kontextu ozbrojeného konfliktu. Díky tomuto propojení byl například v diskursu moci i vědění následně normalizován koncept obětí teroristického násilí jako *civilistů*. Nicméně současná válka proti terorismu je na míle vzdálena jakémukoliv konceptu války tradiční. Terorista – depolitizovaný, dehumanizovaný a redukováný v chorobu mezinárodního politického těla – se stává totálním nepřítelem, proti němuž a jeho společníkům, včetně zlotřilých států, je uplatňována metoda (chirurgicky prováděného) potírání sociální havěti (*social pest control*). Narozdíl od 30. let 20. století je nyní diskurs terorismu spojen se sadou disciplinujících a normalizujících nediskursivních praktik. Stává se tak součástí skutečného *dispositivu* globální politiky, který slouží zároveň jako nástroj americké hegemonie a obecněji k zvládnání globálního chaosu ostatními státy disciplinujícími svůj vnitřní, domácí prostor.

„Terorismus“ je pro státy užitečným mocenským aparátem kontroly. Nedojde-li proto ke kolapsu mezinárodního řádu států, zůstane v dohledné budoucnosti tento *dispositif* zachován. Kritika diskursu terorismu, jak je argumentováno v závěru, si proto udržuje svou relevanci. Hlavní přínos předkládané disertační práce k tomuto projektu spočívá v uplatnění genealogie jako slibné, avšak dosud plně nerozvinuté metody kritické vědy, jejíž závěry stojí na výzkumném plánu, který byl navržen tak, aby umožnil transparentní a intelektuálně disciplinovanou poststrukturalistickou analýzu diskursu (a je potenciálně replikovatelný), a zároveň na obsáhlém souboru archivních materiálů a dalších zdrojů.